

РОЗДІЛ 2 КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ ЯК СУЧАСНА НАУКА

УДК 342.1

НАСЛІДКИ ВВЕДЕННЯ ЄВРО У СЛОВАЧЧИНІ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

CONSEQUENCES AFTER INTRODUCTION OF EURO IN SLOVAKIA: CONSTITUTIONAL-LEGAL ASPECTS

Кинів Б.Ю.,

здобувач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У статті автор здійснив аналіз фінансово-правових аспектів вступу Словаччини до Монетарного союзу Європейського Союзу. На основі аналізу *de lege lata* автор сформулював висновки і розробив *de lege ferenda* щодо правового регулювання монетарної сфери в Україні для проведення монетарної сукцесії.

Ключові слова: Монетарний союз Європейського Союзу, євро, євроізація, євროзона.

До забезпечення стабільності споживчих цін¹ країни підходять двома різними шляхами: одна група країн досягає вказаної мети шляхом проведення незалежної монетарної політики щодо забезпечення стабільності національної грошової одиниці, а друга група країн – шляхом введення європейської стабільної валюти, яка і забезпечить цінову стабільність. Саме тому багато європейських держав прагнуть стати членом Монетарного союзу ЄС, ввести європейську грошову одиницю – євро та вступити в євросону [1].

Відтак автор окреслює проблему цього дослідження як аналіз право-

вих аспектів наслідків вступу Словачької Республіки до Монетарного Союзу ЄС як єдиної країни ближнього зарубіжжя та здійснення нею євроізації. У розрізі зовнішньополітичного напрямку України – інтеграції в ЄС – метою публікації є вирішити такі завдання: дослідити правові аспекти наслідків вступу до Монетарного Союзу ЄС і монетарної сукцесії, сформулювати висновки і розробити *de lege ferenda* щодо вступу України до Монетарного Союзу ЄС.

Варто зазначити, що порушену проблему досліджували М. Сідак [2; 6; 7], Г. Тосунян [3], Е. Гайнішова [4],

¹ Указана мета є головною метою діяльності Європейського центрального банку, якої він може досягти здійсненням монетарної політики (в Україні та країнах Східної Європи використовується поняття «грошово-кредитна політика»).

Ш. Грчка [5] та інші науковці країн Європи, але ними були проаналізовані лише деякі аспекти євроізації у країнах Європи.

На підставі Рішення Ради ЄС від 8 липня 2008 р. № 2008/608/ЄС та відповідно до абз. 2 ст. 122 Договору про прийняття єдиної грошової одиниці Словаччиною 1 січня 2009 р. у Словацькій Республіці була введена грошова одиниця євро. Тому з 1 січня 2009 р. норми права ЄС почали регулювати правовідносини у сфері монетарної політики у Словаччині. Ключовими нормативно-правовими актами ЄС, які сформуливали основу монетарного права, були: а) Рішення Ради ЄС від 17 червня 1997 р. № 1103/97 у редакції Рішення Ради ЄС від 27 листопада 2000 р. № 2595/2000; б) Рішення Ради ЄС від 3 травня 1998 р. № 974/98 у редакції Рішення Ради ЄС від 27 листопада 2000 р. № 2596/2000; в) Рішення Ради ЄС від 31 грудня 1998 р. № 2866/98 у редакції Рішення Ради ЄС від 19 червня 2000 р. № 1478/2000; г) Рішення Ради ЄС від 3 квітня 1998 р. № 975/98 у редакції Рішення Ради ЄС від 22 лютого 1999 р. № 423/1999; р) Рішення Ради ЄС від 28 червня 2001 р. № 1338/2001; д) Рамкове рішення Ради ЄС від 29 травня 2000 р. № 2000/383/SVV у редакції Рішення Ради ЄС від 6 грудня 2001 р. № 2001/888/SVV; е) Рішення Комісії від 6 грудня 2001 р. № 2001/887/SVV; є) Рішення Європейського центрального банку (далі – ЄЦБ) від 6 грудня 2001 р. № ECB/2001/15; ж) Рішення ЄЦБ від

20 березня 2003 р. № ECB/2003/4; з) Рішення ЄЦБ від 14 грудня 2004 р. № ECB/2003/19; и) Рішення ЄЦБ від 8 листопада 2001 р. № ECB/2001/11 та ін. [8; 9; 10].

Варто зазначити, що всі вищенаведені нормативно-правові акти набули юридичної сили з 1 січня 2009 р. без необхідності додатково імплементувати норми цих актів у словацьке національне законодавство² [2; 3; 10].

Аналіз висновків міжнародних та національних експертів [11] дає можливість узагальнити, що Словаччина ефективно та належно провела весь процес євроізації³, який може слугувати зразком для інших країн, що бажають ввести євро. При цьому процес монетарної сукцесії у Словацькій Республіці викликав ряд проблем, наприклад: 1) відмінна від словацької крони кількість банкнот та монет (мається на увазі 7 видів банкнот та 8 видів монет із різною номінальною вартістю), що збільшувало час проведення готівкових розрахунків; 2) відмінність у розмірах, кольорах та означеннях банкнот і монет (що уможлилювало проведення фальсифікацій та шахрайських дій у готівковій сфері); 3) складність у перерахунку цін із національної валюти на європейську (ціни визначались спочатку в євро, а тільки потім меншим розміром шрифту у кронах, причому для перевірки цін надавався спеціальний валютний калькулятор); 4) різке збільшення в обігу монет (що в перший період викликало збільшення видатків, особливо суб'єктам підприємницької діяльності); 5) проблема

² На підставі засад права ЄС рішення інституцій ЄС набувають чинності з моменту їх опублікування. Ці рішення не потрібно імплементувати в національні законодавства країн ЄС додатковими національними актами.

³ Варто зазначити, що на інституційному рівні Словаччина для більш ефективного і результативного менеджменту процесу монетарної сукцесії та визначення відповідальної особи у сфері євроізації створила окрему посаду Уповноваженого влади Словацької Республіки із введення євро.

заокруглення ціни⁴ (що суттєво збільшило час готівкових розрахунків). Але протягом короткого періоду всі вищевказані проблеми Словаччиною було вирішено [12; 13; 14; 15].

Зауважимо, що євроізація мала такі результати для Словацької Республіки⁵ [16; 17; 18; 19]:

1) бюджетно-правові аспекти: публічний борг Словацької Республіки до 60% ВВП та бюджетний дефіцит до 3%. Тобто після вступу до євросони Словаччина була зобов'язана постійно дотримуватись критеріїв конвергенції⁶ відповідно до ст. 122 Договору про ЄС, а недотримання їх санкціонувалось Європейським Союзом, тому Словаччина максимально намагалась додержуватись указаних критеріїв, що і забезпечило здорові публічні фінанси країни;

2) монетарні аспекти: забезпечення стабільності споживчих цін у Словацькій Республіці⁷ [20; 21].

Отже, дотримання критеріїв конвергенції надало можливість Словаччині забезпечити стабільність цін, здорові публічні фінанси і платіжний баланс, сталий економічний та фінансовий розвиток.

Аналізуючи *de lege lata* та наукові доробки вітчизняних і зарубіжних фахівців, автор розробив *de lege ferenda*: 1) закріпити критерії конвергенції в Конституції України; 2) прийняти Верховною Радою України Стратегію вступу України до ЄС та Стратегію введення європейської грошової одиниці євро; 3) розпочати консультації з ЄЦБ про білатеральну євроізацію без вступу України в ЄС (до моменту вступу до Економічного та монетарного союзу ЄС).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Tomašek M. Pojeti zásady "lex monetae" v právu ES / M. Tomašek // *Evropské a mezinárodní právo* č. – 3/1998.
2. Сідак М. Фінансово-правове регулювання банківських відносин у Європейському Союзі та країнах Східної Європи: порівняльний аналіз : [монографія] / М. Сідак. – Ужгород : Ліра, 2010. – 416 с.
3. Тосунян Г. Теория банковского права : в 2 т. / Г. Тосунян. – М. : Юристъ, 2002. – Т. 1. – 554 с.
4. Бисага Ю. Банківське право України : [навчальний посібник] / Ю. Бисага, М. Сідак, Е. Гайніш. – Ужгород : Ліра, 2007. – 422 с.
5. Hrčka Š. Novelizované postavenie a činnosť NBS / Š. Hrčka // *Biatic*. – 2001. – R. 9. – Č. 10. – S. 5–6.
6. Mihalíková A. Finančné a menové vzťahy v teórii a praxi / A. Mihalíková, L'. Horniaková. – Bratislava : Vydavateľské oddelenie PF UK, 1999.
7. Sidak M. Zahraničná politika a diplomacia Ukrajiny / M. Sidak // *Diplomatická služba členského štátu EÚ v procese európskej integrácie*. – Bratislava : EKONÓM, 2008. – S. 237–243.

⁴ Указану проблему Словацька Республіка вирішила шляхом виведення з обігу монет із малою номінальною вартістю ще до моменту введення євро – у 2003 р., прийнявши Постанову № 459/2009 про завершення обігу монет вартістю 20 галерів та 10 галерів. При цьому варто зазначити, що виведення з обігу монет мінімальної номінальної вартості не призвело до жодних інфляційних процесів.

⁵ При цьому треба дотримуватись норм Пакту стабільності та росту (Резолюція Європейської Ради про Пакт стабільності та росту, прийнятий в Амстердамі 17 червня 1997 р.).

⁶ У цьому контексті варто також зазначити, що дотримання критеріїв конвергенції у бюджетній сфері пов'язане з функціонуванням Економічного та монетарного союзу ЄС, але держави-члени ЄС проводять власну економічну політику, координуючи її в рамках Ради ЄС відповідно до норми абз. 1 ст. 121 Договору про функціонування ЄС.

⁷ Тобто виконання ЄЦБ та Національним банком Словаччини своєї головної функції – забезпечення цінової стабільності.

8. Sidak M. Pojem, predmet a metódy regulácie a dohľadu nad finančným trhom / M. Sidak // Regulácia a dohľad nad činnosťou subjektov finančného trhu. – Bratislava : Wolters Kluwer, 2014. – S. 11–30.
9. Obstfeld M. The Trilemma in History: Tradeoffs among Exchange Rates, Monetary Policies and Capital Mobility / M. Obstfeld, J. Shambaugh, A. Taylor. – University of California [Elektronický zdroj]. – Prístupový režim : <http://elsa.berkeley.edu/~obstfeld/ost2.pdf>.
10. Barát I. Internetový portal vlády SR vevovany zavedeniu eura / I. Barát [Elektronický zdroj]. – Prístupový režim : <http://www.euro.vlada.gov.sk>.
11. Marek K. Regulations and case law of public procurement / K. Marek, E. Hajnišová // Naukovy visnyk Užhorods'koho nacional'noho Univerzitetu. Serija "Pravo". – 2012. – Vyp. 18. – S. 101–105.
12. Сідак М. Банківське право України / М. Сідак. – Ужгород : Ліра, 2003. – 212 с.
13. Hajnišová E. Právna úprava komerčných bánk ako dohliadaných subjektov finančného trhu / E. Hajnišová, M. Sidak // Regulácia a dohľad nad činnosťou subjektov finančného trhu. – Bratislava : Wolters Kluwer, 2014. – S. 78–95.
14. Hajnišová E. Základná charakteristika akciovej spoločnosti / E. Hajnišová // Naukovy visnyk Užhorods'koho nacional'noho Univerzitetu. Serija "Pravo". – 2006. – Vyp. 5. – S. 178–179.
15. Sidak M. Pravove reholjuvannja bankivskych vidnosyn u krajinach-členach Jevropejs'koho Sojuzu: porivnjaľnyj analiz / M. Sidak // Sučasnyj stan ta perspektyvy rozvytku finansovoho prava. – Irpiň : Ukrtechnoprint, 2007. – S. 387–390.
16. Ambra T. Aktuálny vývoj v oblasti európskej regulácie finančného trhu / T. Ambra, A. Málíšová, Š. Nebeský a t.d. // Biatesc. – 2010. – R. 18. – № 5. – S. 2–7.
17. Бисага Ю. Вступ до права Європейського Союзу : [навчальний посібник] / Ю. Бисага, Д. Белов. – Ужгород, 2013. – 206 с.
18. Sidak M. Legal frameworks to reorganize and wind up credit institutions in the EU and Eastern European countries: a comparative analysis / M. Sidak // Medzinárodné vzťahy 2010 : aktuálne otázky svetovej ekonomiky a politiky [elektronický zdroj]. – Bratislava : Ekonóm, 2010. – S. 707–712.
19. Marek K. Public contracts / K. Marek, E. Hajnišová // Naukovy visnyk Užhorods'koho nacional'noho Univerzitetu. Serija "Pravo". – 2011. – Vyp. 15. – S. 28–36.
20. Hajnišová E. Zákaz konkurencie členov predstavenstva v akciovej spoločnosti / E. Hajnišová // Bulletin slovenskej advokácie. – 2006. – R. 12. – Č. 1–2. – S. 17–25.
21. Sidak M. Die Regulierung von Finanzmarktsubjekten und die Aufsicht über deren Tätigkeit / M. Sidak, A. Slezáková. – 1 vyd. – Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013. – 158 s.

В статье автор провел анализ финансово-правовых аспектов вступления в Монетарный союз Европейского Союза. На основе анализа *de lege lata* автор сформулировал выводы и разработал *de lege ferenda* относительно правового регулирования монетарной сферы в Украине с целью проведения монетарной сукцессии.

Ключевые слова: Монетарный союз Европейского Союза, евро, евроизация, еврозона.

In the article the author analyzed the financial and legal aspects of monetary succession at Slovak Republic. The analysis *de lege lata*, the author formulated and developed conclusions *de lege ferenda* concerning the legal regulation of monetary sphere in Ukraine to conduct monetary succession.

Key words: Monetary Union of the European Union, euro, eurozone.